Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

4. oktoober 2024*

Eelotsusetaotlus – Ühine põllumajanduspoliitika – Määrus (EL) nr 1305/2013 – Määrus (EL) nr 1307/2013 – Määrus (EL) nr 1308/2013 – Kanepi (*Cannabis sativa*) kasvatamine – Kanepi hüdropooniliste süsteemidega siseruumides kasvatamise keeld

Kohtuasjas C-793/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulia apellatsioonikohus, Rumeenia) 23. novembri 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. detsembril 2022, menetluses

Biohemp Concept SRL

versus

Direcția pentru Agricultură Județeană Alba,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos, Euroopa Kohtu president K. Lenaerts neljanda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot ja S. Rodin (ettekandja),

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: ametnik R. Șereș,

arvestades kirjalikku menetlust ja 25. jaanuari 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Biohemp Concept SRL, esindaja: *avocată* M.-E. Coman,

– Rumeenia valitsus, esindajad: R. Antonie, E. Gane ja L. Ghiță,

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. Konstantinidis, L. Radu Bouyon ja M. ter Haar,

olles 21. märtsi 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009 (ELT 2013, L 347, lk 608), Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT 2013, L 347, lk 671), ning ELTL artikleid 35, 36 ja 38.

2 Taotlus on esitatud Biohemp Concept SRLi ja Direcția pentru Agricultură Județeană Alba (Alba maakonna põllumajandusdirektoraat, Rumeenia) (edaspidi „põllumajandusdirektoraat“) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab viimase otsust jätta osaliselt rahuldamata Biohemp Concepti esitatud kanepi kasvatamise loa taotlus.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Määrus (EL) nr 1305/2013

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT 2013, L 347, lk 487), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2017. aasta määrusega (EL) 2017/2393 (ELT 2017, L 350, lk 15), artiklis 3 on sätestatud:

„EAFRD toetab strateegiat „Euroopa 2020“, edendades kogu [Euroopa L]iidus jätkusuutlikku maaelu arengut viisil, mis täiendab muid [ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP)] vahendeid, ühtekuuluvuspoliitikat ja ühist kalanduspoliitikat. Sellega aidatakse kaasa territoriaalselt ja keskkonnaalaselt tasakaalustatuma, kliimasäästlikuma ja kliimamuutustele vastupanuvõimelisema, konkurentsivõimelisema ja uuenduslikuma liidu põllumajandussektori kujundamisele. Samuti aitab EAFRD kaasa maapiirkondade arengule.“

4 Määruse nr 1305/2013 artikli 17 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva meetme kohane toetus hõlmab materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse tehtavaid investeeringuid, mis:

a) parandavad põllumajandusliku majapidamise üldist tulemuslikkust ja jätkusuutlikkust;

b) on seotud ELi toimimise lepingu I lisaga hõlmatud põllumajandustoodete või puuvilla, välja arvatud kalandustoodete töötlemise, turustamise ja/või tootearendusega; tootmisprotsessi väljund võib olla kõnealuse lisaga hõlmamata toode; kui toetust antakse rahastamisvahendite vormis, võib sisend olla ka toode, mida nimetatud lisa ei hõlma, tingimusel et investeering aitab saavutada üht või mitut maaelu arengut käsitlevat liidu prioriteeti;

c) on seotud põllumajanduse ja metsanduse arendamiseks, moderniseerimiseks või kohandamiseks vajaliku infrastruktuuriga, sealhulgas põllumajandus- ja metsamaale juurdepääsu, maakorralduse ja -parandusega, energiaga ja veega varustamisega ning energia ja vee säästmisega;

[…]“.

Määrus nr 1307/2013

5 Määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 on ette nähtud:

„Kanepi tootmiseks kasutatavad maa-alad on toetuskõlblikud hektarid üksnes siis, kui kasutatavate sortide tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa 0,2%.“

6 Määruse artikli 35 lõike 3 kohaselt:

„Selleks et kaitsta rahvatervist, on [Euroopa K]omisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 70 vastu delegeeritud õigusakte, millega kehtestatakse eeskirjad, mille kohaselt on toetuste andmise tingimuseks teatavate sortide sertifitseeritud seemne kasutamine ja milles sätestatakse kanepisortide kindlaksmääramise kord ja kõnealuste sortide artikli 32 lõikes 6 osutatud tetrahüdrokannabinooli sisalduse kontroll.“

Määrus nr 1308/2013

7 Määruse nr 1308/2013 artiklis 1 „Reguleerimisala“ on ette nähtud:

„1. Käesoleva määrusega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus, mis hõlmab kõiki aluslepingute I lisas loetletud tooteid, v.a kalapüügi- ja vesiviljelustooted, mis on määratletud liidu õigusaktides kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta.

2. Lõikes 1 piiritletud põllumajandustooted jagatakse järgmisteks I lisa asjakohastes osades loetletud sektoriteks:

[…]

h) lina ja kanep, VIII osa;

[…]“.

8 Määruse artikkel 189 „Kanepi import“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Järgmisi tooteid võib liitu importida ainult juhul, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) CN-koodi 5302 10 00 alla kuuluv harilik kanep vastab määruse [nr 1307/2013] artikli 32 lõikes 6 ja artikli 35 lõikes 3 sätestatud tingimustele;

b) CN-koodi 1207 99 20 alla kuuluvate külvamiseks ette nähtud kanepisortide seemnega on kaasas tõend selle kohta, et tetrahüdrokannabinooli sisaldus ei ületa määruse [nr 1307/2013] artikli 32 lõike 6 ja artikli 35 lõike 3 kohaselt kindlaksmääratud piirnormi;

c) CN-koodi 1207 99 91 alla kuuluvaid muuks otstarbeks kui külvamiseks ettenähtud kanepiseemneid impordivad üksnes liikmesriigi heakskiidu saanud importijad, tagamaks et neid seemneid ei kasutata külvamiseks.

2. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira nende rangemate eeskirjade kohaldamist, mille liikmesriigid on vastu võtnud kooskõlas ELi toimimise lepinguga ning de [Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO)] põllumajanduslepingust tulenevate kohustustega."

9 Määruse nr 1308/2013 I lisas „Artikli 1 lõikes 2 osutatud toodete loetelu" on VIII osa CN-koodi 5302 all toodud muu hulgas „Harilik kanep (*Cannabis sativa* L.) toores või töödeldud (kuid ketramata); kanepitakud ja -jäätmed (sh lõngajäätmed ja kohestatud jäätmed)".

Delegeeritud määrus (EL) nr 639/2014

10 Komisjoni 11. märtsi 2014. aasta delegeeritud määruse (EL) nr 639/2014, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad, ning muudetakse kõnealuse määruse X lisa (ELT 2014, L 181, lk 1), mida on muudetud komisjoni 28. veebruari 2018. aasta delegeeritud määrusega (EL) 2018/707 (ELT 2018, L 119, lk 1), artiklis 9 oli ette nähtud:

„1. Määruse [nr 1307/2013] artikli 32 lõike 6 kohaldamisel on kanepi tootmiseks kasutatavate maa-alade toetuskõlblikkuse aluseks selliste sortide seemne kasutamine, mis on toetuse maksmise aasta 15. märtsil loetletud ühtses põllukultuuride sordilehes, mis on avaldatud kooskõlas nõukogu [13. juuni 2002. aasta] direktiivi 2002/53/EÜ [ühise põllumajandustaimesortide kataloogi kohta (EÜT 2002, L 193, lk 1; ELT eriväljaanne 03/36, lk 281)] artikliga 17. […].

2. Liikmesriigid kehtestavad süsteemi, mille alusel määrata kanepitaimede Δ9-tetrahüdrokannabinooli (edaspidi „THC") sisaldus, mis võimaldab neil rakendada III lisas kirjeldatud meetodit.

[…]".

Rumeenia õigus

Seadus nr 18/1991

11 19. veebruari 1991. aasta seaduse nr 18/1991 maaomandi kohta (legea nr. 18/1991 a fondului funciar) (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 1, 5.1.1998) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis on artikkel 2 sõnastatud järgmiselt:

„Maakasutuse sihtotstarbe põhjal on maa:

a) põllumajandusliku sihtotstarbega maa ehk:

– põllumajanduslikuks tootmiseks kasutatav maa – haritav maa, viinamarjaistandused, puuviljaaiad, viinapuu ja viljapuukoolid, humala ja mooruspuuistandused, püsikarjamaa, kasvuhooned, fotogalvaanilised kasvuhooned, külvipind jms;

– metsataimestikuga maa, kui see ei kuulu metsakasvatusrajatiste alla, metsastunud niidud;

– maa, millel on taime- ja loomakasvatusega seotud ehitised ning rajatised, vesiviljelus- ja maaparandusrajatised, maapiirkonna teedevõrku kuuluvad teed, platvormid ja ladustamisalad, mida kasutatakse põllumajanduslikuks tootmiseks;

– põllumajanduslikuks tootmiseks mittekasutatav maa, millele võib määrata põllumajandusliku sihtotstarbe ja mida võib selleks kasutada."

Seadus nr 339/2005

12 29. novembri 2005. aasta seaduse nr 339/2005 taimede, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete õigusliku režiimi kohta (legea nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preatelor stupefiante și psihotrope; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 1095, 5.12.2005) artikli 12 lõikes 4 on sätestatud:

„Loa saanud kanepi- ja oopiumimagunakasvatajatel on kohustus külvata nende kasutuses olevale maale ainult nende sortide seemneid, mis on registreeritud Rumeenia ametlikus taimesortide ja hübriidtaimede kataloogis või Euroopa [Liidu] kataloogides, mis on toodetud rajatistes, mis on saanud loa põllumajandus-, metsa- ja maaelu arengu ministeeriumilt, ringkondlike järelevalveasutuste ja seemnete sertifitseerimise kaudu."

Seaduse nr 339/2005 rakenduseeskirjad

13 22. detsembri 2006. aasta otsuse nr 1915 seaduse nr 339/2005 rakendamist käsitlevate metoodikastandardite heakskiitmise kohta (Hotărârea nr. 1915 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 339/2005) (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 18, 11.1.2007) (edaspidi „seaduse nr 339/2005 rakenduseeskirjad") artikli 4 lõikes 5 on ette nähtud:

„Narkootilisi või psühhotroopseid aineid sisaldavate taimede, mida kasutatakse tööstuses ja/või söödas, teaduse või tehnika valdkonnas või seemnete tootmiseks, kasvatamiseks peavad põllumajandustootjad esitama taotluse põllumajanduse maakondlikele juhtorganitele või Bukaresti linnale […]. Taotlusele peavad olema lisatud järgmised dokumendid, nende originaalid ja koopiad, vastavalt loa eesmärgile:

[…]

b) omandiõiguse tunnistus, aruanded või tunnistused valduse kohta või muud dokumendid, mis põhjendavad põllumajandusmaa pindala seaduslikku kasutamist;

[…]".

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

14 Biohemp Concept esitas 14. jaanuaril 2021 põllumajandusdirektoraadile taotluse loa saamiseks, et kasvatada 0,54 hektari suurusel maa-alal kanepit.

15 See asutus andis 27. jaanuaril 2021 loa 0,50 hektari suurusele maa-alale ja teatas samal päeval Biohemp Conceptile, et 0,04 hektarit, millele luba ei antud, ei ole põllumajandusmaa, vaid taime- ja loomakasvatusega seotud eesmärgiga hoone, mis ei vasta seaduse nr 339/2005 rakenduseeskirjade artikli 4 lõike 5 punktis b ette nähtud tingimustele.

16 Biohemp Concept esitas nimetatud asutusele selle loa andmisest keeldumise peale vaide, väites, et kõnealust hoonet kasutati vaide esitamise ajal taimede kasvatamiseks kaitstud ruumina, nagu nähtub Pianu omavalitsusüksuse (Rumeenia) 3. veebruaril 2021 välja antud tõendist. Ta tunnistas, et kõnealusel hoonel oli algselt taime- ja loomakasvatusega seotud otstarve.

17 Põllumajandusdirektoraat jättis 17. veebruaril 2021 vaide rahuldamata.

18 Biohemp Concept esitas 13. aprillil 2021 Tribunalul Albale (Alba esimese astme kohus, Rumeenia) kaebuse. Oma kaebuse põhjenduseks väitis ta eelkõige, et põllumajandusdirektoraadi keeldumine anda luba 0,04 hektari suuruse maa-ala jaoks põhines peamiselt Rumeenia õigusnormide tähenduses mõiste „põllumajandusmaa“ kitsendaval ja seega vääral tõlgendamisel, kuna see mõiste hõlmab maad, mis asub põllumajandustootmise vajadustele vastavate taime- ja loomakasvatusega seotud eesmärkidega ehitiste või rajatiste all.

19 Tribunalul Alba (Alba esimese astme kohus) leidis, et Biohemp Concepti kaebus ei ole põhjendatud, kuna 0,04 hektari suurune maa-ala, mis asub taime- ja loomakasvatusega seotud eesmärkidega tööstus- ja haldushoonete all, ei vasta iseenesest seaduse nr 339/2005 rakenduseeskirjade artikli 4 lõike 5 punktis b ette nähtud tingimustele. Nimelt ei saa neid hooneid samastada „põllumajandusmaaga“ selle sätte tähenduses, kuna Rumeenia seadusandja eesmärk oli lubada kasvatada taimi, mis sisaldavad narkootilisi ja psühhotroopseid aineid, mis on mõeldud tööstuslikuks ja toiduks kasutamiseks meditsiinilises, teaduslikus või tehnilises valdkonnas või seemnete tootmiseks, üksnes põllumajanduslikuks tootmiseks kasutatavatel maadel, nagu need on määratletud seaduses nr 18/1991.

20 Biohemp Concept esitas esimese astme kohtu otsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Curtea de Apel Alba Iuliale (Alba Iulia apellatsioonikohus, Rumeenia).

21 Biohemp Concept leiab, et mõistet „põllumajandusmaa“ seaduse nr 339/2005 rakenduseeskirjade tähenduses ei saa tõlgendada nii, et luba kasvatada teatavatel eesmärkidel kasutatavaid narkootilisi ja psühhotroopseid aineid sisaldavaid taimi võib anda üksnes põllumajandusmaale kitsas tähenduses. Vastupidi, seda mõistet tuleb mõista nii, et see viitab põllumajandusliku otstarbega maale. Kaitstud ruumides sellise kanepi kasvatamine, mille THC sisaldus ei ületa seaduses kehtestatud 0,2% piiri, võimaldaks saada taimi, mille THC sisaldus on 12–14%, samas kui põllul kasvatatud kanepi puhul ei ületaks see sisaldus 1%.

22 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas kanepi (*Cannabis sativa*) hüdropooniliste süsteemidega siseruumides kasvatamiseks loa andmist piiravad riigisisesed õigusnormid on kooskõlas liidu õigusega.

23 Neil asjaoludel esitas Curtea de Apel Alba Iulia (Alba Iulia apellatsioonikohus, Rumeenia) Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruseid [nr 1307/2013] ja [nr 1308/2013] ning ELTL artikleid 35, 36 ja 38 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega on keelatud kanepi (*Cannabis sativa*) hüdropoonilistes süsteemides kasvatamine selleks ette valmistatud siseruumides?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

Vastuvõetavus

24 Rumeenia valitsus vaidlustab eelotsuse küsimuse vastuvõetavuse osas, milles see puudutab ELTL artiklite 35, 36 ja 38 tõlgendamist.

25 ELTL artiklite 35 ja 36 tõlgendamise kohta rõhutab Rumeenia valitsus esiteks, et eelotsusetaotlusest ei nähtu selgelt, kas Biohemp Concept taotleb luba kanepi hüdropoonilistes süsteemides kasvatamiseks eesmärgiga eksportida seda teistesse liikmesriikidesse, ning et teiseks puudub põhikohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide ja nende sätete vahel seos.

26 Olgu meenutatud, et ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus on Euroopa Kohtu ja liikmesriigi kohtute koostöövahend, mille abil annab Euroopa Kohus liikmesriigi kohtutele liidu õiguse tõlgendusi, mida liikmesriigi kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks. Selle koostöö raames on liikmesriigi kohus, kes peab lahendama põhikohtuasja vaidluse ja kellele ainsana on täpselt teada vaidluse aluseks olevad asjaolud ning kes vastutab langetatava kohtuotsuse eest, pädev hindama nii eelotsuse vajalikkust oma otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Järelikult on Euroopa Kohus siis, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, üldjuhul kohustatud neile vastama (7. detsembri 2023. aasta kohtuotsus mBank (tarbija tahteavaldus), C-140/22, EU:C:2023:965, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Samas ei saa Euroopa Kohus vastata eelotsuse küsimusele, kui on ilmne, et liidu õigusnormi tõlgendusel, mida liikmesriigi kohus palub, puudub igasugune seos tema menetluses oleva kohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (29. veebruari 2024. aasta kohtuotsus Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (vastastikune usaldus üleandmise korral), C-392/22, EU:C:2024:195, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika).

28 Seoses sellega on Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 94 nõutud, et eelotsusetaotlus sisaldaks „lühiülevaade[t] vaidluse esemest ja asjasse puutuvatest asjaoludest, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus on need välja selgitanud, või vähemalt ülevaade[t] faktilistest andmetest, millel eelotsuse küsimused põhinevad“, „ülevaade[t] kohaldamisele kuuluvatest siseriiklikest õigusnormidest ja vajaduse korral asjakohasest siseriiklikust kohtupraktikast“ ning „selgitus[t], millistel põhjustel siseriiklik kohus tõstatas liidu õigusnormide tõlgendamise või kehtivuse küsimuse ning millist seost ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate siseriiklike õigusnormide vahel näeb“.

29 Käesoleval juhul ei ole eelotsusetaotluses aga nõutud selguse ja täpsusega märgitud, miks eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et tema menetluses oleva vaidluse lahendamiseks on vaja tõlgendada ELTL artikleid 35 ja 36.

30 Eelotsusetaotluses ei ole seoses ELTL artiklitega 35 ja 36 esitatud ka piisavalt konkreetset ülevaadet faktilistest andmetest, millel eelotsuse küsimus põhineb.

31 Seega on eelotsuse küsimus ELTL artiklite 35 ja 36 tõlgendamist puudutavas osas vastuvõetamatu.

32 ELTL artikli 38 tõlgendamise kohta väidab Rumeenia valitsus, et eelotsusetaotlus ei sisalda vajalikku teavet, mis võimaldaks Euroopa Kohtul anda selle sätte tõlgendamiseks tarviliku vastuse.

33 Tuleb märkida, et ELTL artikli 38 lõikes 1 on sätestatud, et liit määratleb ja viib ellu ühist põllumajandus- ja kalanduspoliitikat, ning lõikes 3 on sätestatud, et tooted, mille suhtes kohaldatakse artiklite 39–44 sätteid, on loetletud I lisas. Selle lisa gruppi 57 kuuluvad toores või töödeldud, kuid ketramata harilik kanep (*Cannabis sativa*); kanepitakud ja -jäätmed (sh kohestatud jäätmed).

34 ELTL artiklis 39 määratletakse ühise kaubanduspoliitika eesmärgid.

35 Kuna määrusega nr 1308/2013 kehtestatakse selle artikli 1 lõike 1 kohaselt ühine turukorraldus nimetatud lisas loetletud toodete jaoks ja selle artikli 189 lõikes 1 on ette nähtud, et toorkanepit võib liitu importida ainult siis, kui see vastab muu hulgas määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 ja artikli 35 lõikes 3 sätestatud tingimustele, tuleb neid määrusi tõlgendada, võttes arvesse ELTL artikleid 38 ja 39.

36 Järelikult on eelotsuse küsimus vastuvõetav osas, milles see puudutab ELTL artikli 38 tõlgendamist.

Sisulised küsimused

37 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liidu õigust ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi keeld kasvatada kanepit (*Cannabis sativa*) suletud hüdropoonilistes süsteemides.

38 Kõigepealt tuleb märkida, nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 69, et hüdropooniline süsteem on selline põllukultuuride kasvatamise süsteem, mille puhul juurtele antakse vees lahustatud toitainelahust, mis sisaldab keemilisi aineid, mis on vajalikud selliste taimede arenguks, mis võivad kasvada veekeskkonnas, ilma et selleks oleks vaja mulda.

39 Nagu nähtub määruse nr 1308/2013 artiklist 1, kuulub kanepi kasvatamine selle määrusega põllumajandustoodetele kehtestatud ühise turukorralduse kohaldamisalasse.

40 Kanepi kasvatamise kohta suletud hüdropoonilistes süsteemides tuleb märkida, et selles määruses ei ole neid põllukultuuride kasvatamise süsteeme selle reguleerimisalast sõnaselgelt välistatud. Lisaks, arvestades nende süsteemide võimet aidata kaasa ELTL artikli 39 lõikes 1 sätestatud ÜPP eesmärkide saavutamisele, ei saa määrust nr 1308/2013 tõlgendada nii, et see jätab need süsteemid kaudselt ja üldiselt ühise turukorralduse kohaldamisalast välja.

41 Nagu ilmneb väljakujunenud kohtupraktikast, peavad liikmesriigid teatud sektoris turu ühist korraldust kehtestava määruse olemasolul hoiduma mis tahes selliste meetmete võtmisest, mis võiksid seda eirata või kahjustada. Sätted, mis takistavad turu nõuetekohast toimimist, on sellise turu ühise korraldusega samuti vastuolus, isegi kui see korraldus kõnealust küsimust ammendavalt ei reguleeri (13. novembri 2019. aasta kohtuotsus Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė, C-2/18, EU:C:2019:962, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

42 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb samuti, et ühine turukorraldus on rajatud avatud turu põhimõttele, mille kohaselt tootjal on sellele turule tõhusa konkurentsi tingimustes vaba pääs (23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

43 Järelikult tuleb analüüsida, kas kanepi kasvatamise loa andmisest keeldumine suletud hüdropoonilistes süsteemides, nagu on kõne all põhikohtuasjas, rikub määrusega nr 1308/2013 kehtestatud ühist turukorraldust, mis hõlmab töötlemata kanepit (*Cannabis sativa*). Eelkõige tuleb kontrollida, kas selline keeldumine piirab suletud hüdropoonilisi süsteeme kasutavate põllumajandustootjate tõhusa konkurentsi tingimustes juurdepääsu kanepiturule.

44 Nagu komisjon kohtuistungil märkis, ilma et teised osalejad oleksid sellele vastu vaielnud, ja nagu märgib ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 74–77, võib selline põllukultuuride kasvatamise süsteem anda suuremat saaki, kasutada vähem veeressursse, vähendada kasvatuseks vajaliku maa ulatust teatava aja jooksul mitme saagikoristuse tõttu, sõltudes vähem kliimast ning olles vähem mõjutatud põllukultuure kahjustavatest organismidest.

45 Seega võib selline põllukultuuride kasvatamise süsteem nende omaduste tõttu vastata mitmele ÜPP eesmärgile, mis on sätestatud ELTL artikli 39 lõikes 1, eelkõige eesmärkidele, mis on sätestatud esiteks selle sätte punktis a, nimelt „tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel“, teiseks nimetatud sätte punktis d, s.o „tagada varude kättesaadavus“, ja kolmandaks sama sätte punktis e, nimelt „tagada mõistlikud tarbijahinnad“.

46 Nagu komisjon kohtuistungil samuti märkis, võivad investeeringud kanepi kasvatamiseks suletud hüdropoonilistes süsteemides olla nimetatud omaduste tõttu määruse nr 1305/2013 artiklis 17 ette nähtud toetused.

47 Niisugune loa andmisest keeldumine, nagu on kõne all põhikohtuasjas, toob aga kaasa selle, et kanepiturult kõrvaldatakse põllumajandustootjad, kes kasutavad suletud hüdropoonilisi süsteeme. Selline keeld võib kahjustada konkurentsisuhteid, takistades põllumajandustootjatel, nagu Biohemp Concept, kasutada sellistest süsteemidest tulenevat eelist, mille eesmärk on tagada optimaalsed tootmistingimused, ning võimaldades selliselt tõsta kanepikasvatuse produktiivsust (vt analoogia alusel 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 21).

48 Nende põllumajandustootjate ebasoodsat konkurentsiolukorda raskendab veelgi asjaolu, et kõnealune keeld võib jätta nad ilma võimalusest taotleda ÜPP raames nimetatud süsteemidega seotud investeeringuteks ette nähtud toetust.

49 Neil asjaoludel ja ilma, et oleks vaja analüüsida, kas kanepi hüdropooniliseks kasvatamiseks kasutatavad suletud ruumid kuuluvad määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 – millele viitab määruse nr 1308/2013 artikkel 189 – kasutatud mõiste „maa-ala“ alla, tuleb asuda seisukohale, et selline meede, mis seisneb kanepi kasvatamise keelamises suletud hüdropoonilistes süsteemides – nagu tuleneb põhikohtuasjas kõnealuse loa andmisest keeldumisest – kahjustab viimati nimetatud määrusega kehtestatud ühist turukorraldust, välja arvatud juhul, kui seda õigustab selle ühise turukorraldusega hõlmatud üldise huvi eesmärk, mis on käesoleva kohtuotsuse punktis 45 meenutatud eesmärkide suhtes ülimuslik.

50 Lisaks, isegi kui eeldada, et sellist meedet ei saa õigustada ühise turukorraldusega hõlmatud üldise huvi eesmärgiga ja järelikult see kahjustab seda korraldust, ei saa välistada, et meede jääb kehtima. Sellega seoses tuleb märkida, et põllumajandusturu ühise korralduse kehtestamine ei takista liikmesriikidel kohaldamast riigisiseseid eeskirju, millel on muu üldise huviga seotud eesmärk kui ühisel turukorraldusel, isegi kui need liikmesriigi eeskirjad võivad mõjutada ühisturu toimimist asjasse puutuvas sektoris (13. novembri 2019. aasta kohtuotsus Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė, C-2/18, EU:C:2019:962, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Mõlemal käesoleva kohtuotsuse punktides 49 ja 50 nimetatud juhul peab meede olema kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, olema sobiv sellega taotletud eesmärgi saavutamiseks ega tohi minna kaugemale, kui on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt selle kohta 13. novembri 2019. aastakohtuotsus Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė, C-2/18, EU:C:2019:962, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika), mida tuleb hinnata eelotsusetaotluse esitanud kohtul.

52 Rumeenia valitsus väidab esiteks, et keeluga kasvatada kanepit suletud hüdropoonilistes süsteemides taotletakse rahvatervise kaitse eesmärki, kuna selline põllukultuuride kasvatamise süsteem toob teaduslike analüüside kohaselt kaasa ohu, et sel viisil kasvatatud kanepitaimedes ületatakse määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 ette nähtud THC sisalduse piirnormi, ning teiseks ei saa sellise põllukultuuride kasvatamise süsteemiga selle aine taset ei enne ega pärast nende taimede saagikoristust tõhusalt kontrollida.

53 Sellega seoses tuleb märkida, et määruse nr 1308/2013 artikli 189 lõike 1 kohaselt võib CN-koodi 5302 10 00 alla kuuluvat harilikku kanepit liitu importida ainult siis, kui see vastab muu hulgas määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 ja artikli 35 lõikes 3 sätestatud tingimustele.

54 Määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõike 6 kohaselt on kanepi tootmiseks kasutatavad maa-alad toetuskõlblikud hektarid üksnes siis, kui kasutatavate sortide THC sisaldus ei ületa 0,2%.

55 Neist asjaoludest nähtub, et liidu seadusandja pööras kanepi kasvatamisel erilist tähelepanu rahvatervise kaitse eesmärgile. Kuigi see üldise huvi eesmärk peab olema tasakaalus käesoleva kohtuotsuse punktis 45 meelde tuletatud ühise põllumajanduspoliitika eesmärkidega (vt selle kohta 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 28), tuleneb siiski liidu seadusandja kehtestatud 0,2protsendilisest THC sisaldusest, et rahvatervise kaitse eesmärk peab olema muude eesmärkide suhtes ülimuslik juhul, kui peaks selguma – nagu väidab Rumeenia valitsus –, et seda piirmäära on kergem ületada juhul, kui kanepit kasvatatakse suletud hüdropoonilistes süsteemides, ning et lisaks on seda piirmäära sellistes süsteemides kanepi kasvatamise korral ülemäära raske kontrollida.

56 Sellega seoses tuleb meenutada, et ettevaatuspõhimõttest tuleneb, et kui püsib ebaselgus, kas või mil määral eksisteerib oht inimeste tervisele, peab liikmesriikidel olema võimalik võtta kaitsemeetmeid, ilma et nad peaksid ootama nende ohtude täielikku realiseerumist. Eelkõige

peab liikmesriikidel olema võimalik võtta mis tahes meetmeid, mis vähendavad võimalikult suures ulatuses ohtu tervisele (5. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Nordic Info, C-128/22, EU:C:2023:951, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Lisaks peavad liikmesriigid rahvatervise huvides piiravaid meetmeid kehtestades suutma esitada asjakohaseid tõendeid, näitama, et nad on tõepoolest analüüsinud kõnealuste meetmete sobivust, vajalikkust ja proportsionaalsust, ning esitama mis tahes muud tõendid oma argumentide põhjendamiseks. Selline tõendamiskoormis ei saa siiski minna nii kaugele, et nõuda, et pädevad riigisisesed ametiasutused tõendaksid positiivselt, et ükski muu mõeldav meede ei võimaldanud taotletavat õiguspärast eesmärki samadel tingimustel saavutada (5. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Nordic Info, C-128/22, EU:C:2023:951, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Seega on eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes on ainsana pädev hindama põhikohtuasja faktilisi asjaolusid, kohustatud esimesena hindama, kas Rumeenia valitsuse seisukohtades viidatud teaduslikud analüüsid näitavad, et on endiselt ebaselge, kas on oht, et ühises põllumajandustaimesortide kataloogis avaldatud kanepisortide puhul ületatakse määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6 ette nähtud THC sisalduse piirmäära nende kasvatamise tõttu suletud hüdropoonilistes süsteemides.

59 Teisena tuleb kanepi suletud hüdropoonilistes süsteemides kasvatamise keelu sobivuse kohta rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab sellist piirangut, nagu on kõne all põhikohtuasjas, pidada rahvatervise eesmärgi täitmise tagamiseks sobivaks vaid siis, kui see vastab tõepoolest huvile saavutada see eesmärk ning kui seda rakendatakse järjekindlalt ja süstemaatiliselt (vt selle kohta 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).

60 Kuigi on selge, et sellise kanepi kasvatamise süsteemi keeld kõrvaldab igasuguse ohu, et kanepitaimedes ületatakse THC sisaldust, mis on ette nähtud määruse nr 1307/2013 artikli 32 lõikes 6, ning vastab seega tegelikult soovile saavutada rahvatervise kaitse eesmärk, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kindlaks tegema, kas Rumeenia muud maakonnad peale Alba maakonna lubavad nimetatud süsteemi kasutada, nagu väidab Biohemp Concept, mis kahjustaks selle eesmärgi järjepidevat ja süsteemset elluviimist.

61 Kolmandana peab eelotsusetaotluse esitanud kohus analüüsima, kas – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 51 – keeld kasvatada kanepit suletud hüdropoonilistes süsteemides ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks, arvestades ELTL artikli 39 lõikes 1 sätestatud ühise põllumajanduspoliitika ja ühise turukorralduse ladusa toimimise eesmärke. Seda keeldu saab käsitleda sellisena, mis läheb kaugemale, kui on vajalik saavutamaks inimeste tervise ja elu kaitse eesmärk, mida on võimalik sama tõhusalt kaitsta vähem piiravate meetmetega (vt selle kohta 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Scotch Whisky Association jt, C-333/14, EU:C:2015:845, punktid 40 ja 41).

62 Selleks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus eelkõige hindama, kas suletud hüdropoonilistes süsteemides kasvatatavate kanepitaimede THC sisalduse kohapealsed kontrollid sellise sagedusega ja neil tingimustel, mida võib pädevalt ametiasutuselt mõistlikult eeldada, võimaldavad saavutada rahvatervise kaitse eesmärgi sama tõhusalt kui kanepi sellistes süsteemides kasvatamise keeld.

63 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevat liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigis keelatakse kanepi (*Cannabis sativa*) kasvatamine suletud hüdropoonilistes süsteemides, tingimusel et see keeld on rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks sobiv ning et arvestades ühise põllumajanduspoliitika eesmärke ja ühise turukorralduse nõuetekohast toimimist, ei lähe see kaugemale sellest, mis on vajalik rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks.

Kohtukulud

64 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevat liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigis keelatakse kanepi (*Cannabis sativa*) kasvatamine suletud hüdropoonilistes süsteemides, tingimusel et see keeld on rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks sobiv ning et arvestades ühise põllumajanduspoliitika eesmärke ja ühise turukorralduse nõuetekohast toimimist, ei lähe see kaugemale sellest, mis on vajalik rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamiseks.

Allkirjad